

Het konijn

Inhoudsopgave

Inhoud

Voortplanting	3
Huisvesting	5
Eten en drinken	10
Gebit	13
Ziekten	15
Sterilisatie konijn	21
Castratie konijn.....	21
Gedrag.....	22

Voortplanting

Zwanger worden

De geslachtscyclus van een wild konijn wordt beïnvloed door de temperatuur en de lengte van de dagen. In het vroege voorjaar komt de cyclus op gang, vanaf dat moment kan een voedster gedekt worden. Onze konijnen houden deze natuurlijke cyclus echter niet meer aan. Dit komt door kunstverlichting en omdat er altijd voldoende voedsel beschikbaar is. Konijnen, of ze nou binnen of buiten zitten, kunnen het hele jaar door gedekt worden.

Bij wilde konijnen is de geslachtscyclus afhankelijk van lengte van de dagen en de temperatuur. Bij binnen-konijnen is de cyclus vaak wat in de war en gaat vaak het hele jaar door. Het voortplanting seizoen is in principe van januari tot augustus.

Vanaf ongeveer 4 maanden leeftijd is een konijn geslachtsrijp. Een eerste dekking zou niet voor 9 maanden leeftijd moeten gebeuren, dan is de voedster (vrouwtjes konijn) nog te jong.

Een konijn ovuleert 10 uur na de dekking, de eisprong vindt pas plaats als konijn gedekt is.

De dracht duurt ongeveer 31 dagen. In de laatste dagen van de dracht zal de voedster een nestje gaan maken. Hiervoor gebruiken ze ook vaak haren van hun eigen vacht van de buik.

Na de geboorte van de jongen kan de voedster opnieuw gedekt worden binnen 24 uur. In totaal kan een konijn dus 8-10 nesten per jaar krijgen!

Geboorte

De jongen, ook wel lamprei genaamd, worden blind, doof en kaal geboren. De jongen worden een paar keer per dag gedurende korte tijd door moeder gevoed. De moeder gaat er bovenop zitten om de jongen gelegenheid te bieden om te drinken. Het is dus niet zo raar als u ze niet ziet drinken.

Bij grote nesten (10+) kan het zijn dat de jongen die onderin liggen, niet genoeg melk krijgen. De huidjes gaan dan verrimpelen. Leg ze regelmatig bovenin, maar zorg wel dat u de jongen niet met uw blote handen aanraakt. Zodra de jongen anders gaan ruiken kijkt de moeder er niet meer naar om. Moeder kan hier dusdanig van slag van raken dat ze zelfs de jongen dood bijt. Het is daarom van belang om handschoenen te dragen en eerst met uw handen door het stro van het hok te gaan zodat u dezelfde geur aan uw handschoenen heeft, alvorens u de jongen aanraakt. Het nest moet dagelijks gecontroleerd worden op dode jongen of andere lichamelijke afwijkingen.

Het moeder konijn heeft extra voedingsstoffen en vocht nodig voor goede en voldoende melk. Zorg altijd voor voldoende hooi, maar geef ook extra brokken en water.

Als de konijntjes eenmaal geboren zijn, zullen ze de eerste 12 dagen vooral slapen in het nest. Na ongeveer 10-14 dagen gaan de oogjes open en zullen ze geluiden gaan horen.

Vanaf ongeveer 14 dagen leeftijd zou je ze voor een korte periode uit het nest mogen gaan pakken. Dit is belangrijk voor een goede socialisatie.

Op de leeftijd van 3 weken moet groen voer en hooi geïntroduceerd worden. Dit is het begin van het afspenen, maar ze zullen tot 7 weken leeftijd ook nog bij moeder blijven drinken. Ook zullen ze meer gaan bewegen en ook buiten het nest gaan rondhuppelen.

Op 4 weken leeftijd kan hard voer (biks/pallets) toegevoegd worden aan het dieet.

Op 7 weken leeftijd is het moment om de juiste eigenaar bij het juiste konijn te zoeken. Een konijntje dat helemaal alleen komt te zitten, is eigenlijk geen optie. Dus of er moet al een konijn in het nieuwe huis zijn (dan op de juiste manier introduceren), of een broer of zus kan mee. Op 8 weken leeftijd gaat het diertje naar zijn nieuwe huis!

Huisvesting

Een konijn is van nature een groepsdier. Houdt een konijn dus niet alleen, maar minimaal met zijn tweeën.

Groepssamenstelling

Let bij konijnen op de groepssamenstelling. Twee voedsters (vrouwtjes) of twee rammelaars (mannetjes) samen, kunnen nog weleens knokpartijen geven. Dit gebeurt meestal op wat latere leeftijd onder invloed van hormonen.

De beste combinatie is een rammelaar en een voedster samen. Dan moeten er natuurlijk wel maatregelen worden getroffen om nakomelingen te voorkomen!

Twee volwassen konijnen plotseling bij elkaar zetten, is vaak vragen om moeilijkheden. Als ze gaan vechten dan kunnen konijnen elkaar flink verwonden. Het samen zetten van konijnen gebeurt tijdens een koppelproces op neutraal terrein waarbij ze, geleidelijk aan, aan elkaar geïntroduceerd worden.

Soms wordt er ook weleens een cavia als gezelschap genomen voor een konijn, dit is niet wenselijk. Ze spreken elkaars taal niet en hebben dus ook geen maatje/gezelschap aan elkaar. Ook hebben ze heel andere voedingsbehoeftes.

Van nature

Het gedrag en de behoeften van een wild konijn is in vergelijking met een tam konijn niet veel anders.

Wilde konijnen rennen, springen en spelen de hele dag door, door velden en weilanden heen. Met soortgenootjes communiceren ze en zijn ze genoodzaakt voedsel te zoeken om te overleven.

Tamme konijnen worden vaak ernstig beperkt in hun ruimte en uitdaging. Een wild konijn zal alleen zijn gegraven hol ingaan bij gevaar, als hij wil slapen of als er jonge konijntjes zijn of gaan komen. De meeste tamme konijnen zitten 23 uur per dag in hun hok.

Nachthok

Een nachthok is hoofdzakelijk bedoeld om te slapen, zich even terug te kunnen trekken of om naar het toilet te gaan. Het beste is om een konijn te allen tijde de keus te geven om in of uit het hok te gaan.

Zindelijk

Konijnen zijn van zichzelf heel opgeruimde dieren en hebben in hun verblijf vaak een aparte plek om zich te ontlasten. Konijnen zijn ook heel prima zindelijk te krijgen.

Daar waar het konijn zijn toilet heeft gemaakt, kunt u ook een konijnen-toilet neerzetten. Zorg dat deze een makkelijke instap heeft, zodat uw konijn er zo in kan huppen.

Het is prettig om in het toilet een andere bodembedekking te doen dan dat er in het verblijf ligt. Op deze manier heeft het konijn door waar hij kan ontlasten.

Grootte van het verblijf

De grootte van een konijnen verblijf is afhankelijk van hoeveel konijnen erin zitten en hun formaat. Niet altijd is het juiste formaat verblijf te kopen en zult u zelf wat creatief moeten zijn. Een houten kinderkuisje voor buiten als nachthok of een puppyren voor binnen bijv.

Tabel 1

Aanbevolen maten voor huisvesting in basisverblijf met daarnaast beperkte toegang (meerdere uren per dag) tot een ren of loslopen (zowel bij binnen- als buitenhuisvesting)

2 konijnen waarvan de grootste een:	Minimale maat basisverblijf (l x b x h) *	Minimale maat per etage**	Minimale maat ren of losloopruimte
Dwergkonijn (tot 1,7 kg)	160 x 60 x 50	120 x 70 x 50	4 m ²
Klein konijn (1,7 tot 3 kg)	220 x 80 x 60	165 x 80 x 60	5 m ²
Middelgroot konijn (3 tot 5 kg)	250 x 90 x 70	190 x 90 x 70	6 m ²
Groot konijn (5 kg en groter)	300 x 100 x 80 (maat voor 5 kg***)	Niet aangeraden	7 m ² ***

* Bij buitenhuisvesting is een deel van het basisverblijf nachthok, dus water- en winddicht. De rest van het hok is tenminste aan drie kanten dicht, heeft een dak en een vaste, dichte bodem.

** Aangepaste oppervlakte als een verblijf met etages gebruikt wordt (niet geschikt voor oude konijnen, grote konijnen of konijnen die moeilijk lopen).

*** Voor elke kilo meer: 25 cm langer en 5 cm hoger, ren 1 m² groter.

Tabel 2

Aanbevolen maten voor huisvesting met continue toegang tot een ren of loslopen

2 konijnen waarvan de grootste een:	Minimale maat basisverblijf (l x b x h) *	Minimale maat totale verblijf (basisverblijf + ren)
Dwergkonijn (tot 1,7 kg)	120 x 60 x 50	5 m ²
Klein konijn (1,7 tot 3 kg)	160 x 80 x 60	7 m ²
Middelgroot konijn (3 tot 5 kg)	180 x 90 x 70	8,5 m ²
Groot konijn (5 kg en groter)	210 x 100 x 80 (maat voor 5 kg**)	10 m ² **

* Bij buitenhuisvesting: een deel is nachthok, dus water- en winddicht. De rest van het hok is tenminste aan drie kanten dicht, heeft een dak en een vaste, dichte bodem. Bij een hok met als onder-etage een ren-gedeelte geldt de aanbevolen maat voor elke etage afzonderlijk.

Bij binnenhuisvesting: een hok/kooi als basisverblijf is niet nodig (wel mogelijk), wel moeten er schuilplaatsen zijn. Houd de maten aan voor het totale verblijf zoals aangegeven in de laatste kolom.

** Voor elke kilo meer: 15 cm langer en 5 cm hoger, ren 1 m² groter.

(Bron: <https://www.licq.nl/konijnen-en-knaagdieren/konijn/#aanbevolen-maten-voor-huisvesting>)

Een konijnenverblijf is nóóit te groot!

Binnen of buiten?

Een konijn kan zowel binnen als buiten goed uit de voeten. Waar een konijn meer moeite mee heeft, zijn temperatuurswisselingen. Dus een konijn wat altijd binnen heeft gezeten, kan niet hartje winter ineens buiten geplaatst worden. En andersom ook niet: een konijn dat altijd buiten zit, vind het niet prettig om binnen gehaald te worden (ook al vriest het buiten).

Zorg dat het verblijf niet in de tocht staat, bij een warmte bron of in de volle zon.

binnen verblijf: pas op met tralie-kooitjes die veel binnen-konijnen hebben, hier kunnen pootjes in blijven hangen.

Voor de binnen konijnen is houvast op de grond om te kunnen rennen en springen fijn, dus als u een gladde vloer heeft, is een kleed of stuk tapijt neerleggen een prima oplossing.

buiten verblijf: ook de meeste konijnen die binnen gehouden worden, vinden het vaak wel prettig om regelmatig even buiten te zijn. Zorg wel, dat de ren of het buitenverblijf dusdanig beschermt is, dat er geen roofdieren als vossen of vogels bij kunnen komen. Een net of gaas over de bovenkant is vaak een goede oplossing.

Ook graven konijnen graag, dus voorkom dat ze zich een weg naar buiten graven. Dit kan je voorkomen door gaas (geen kippengaas, hier knagen ze doorheen) onder het gras te leggen of ze op tegels te zetten. Als je ze op tegels houdt, is het fijn voor ze om een bak zand of aarde tot hun beschikking te hebben om hun natuurlijke graaf-gedrag wel te kunnen uiten.

Zorg in de koudere en nattere maanden, dat het verblijf voldoende droge en tochtvrije plekken heeft. Biedt wat extra stro aan waarin ze zich lekker kunnen terugtrekken.

Zorg in de zomerperioden voor verkoeling door het hok. Zorg dat ze niet in de volle zon staan, af te schermen met een parasol en eventueel nog door een ice pod (speciaal voor konijnen) in een handdoek gerold in het verblijf te leggen.

Bodembedekker

Er zijn verschillende types bodembedekker op de markt.

Het is een kwestie van uitproberen wat voor het konijn en voor u prettig is. Hennepvezel wordt veel gebruikt met hier overheen stro en/of hooi.

Houten kattenbakkorrels kunnen ook prettig werken, maar pas op met klontvormende kattenbakvullingen: deze kunnen voor verstoppingen zorgen als uw konijn hiervan eet!

Zaagsel wordt veel gebruikt, maar kan erg stoffig zijn.

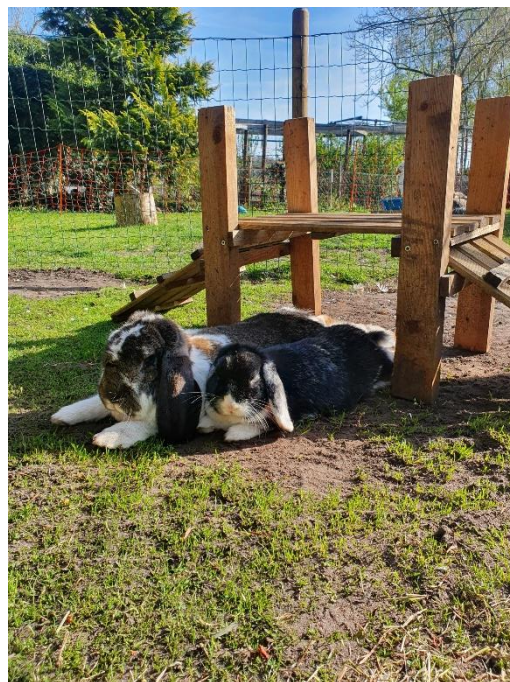
Ook scherpe vullingen kunnen problemen veroorzaken aan de voetjes.

Accessoires

Van nature zijn konijnen prooidieren en duiken graag ergens onder of kruipen ergens in, voornamelijk bij eventueel gevaar. Zorg bijvoorbeeld voor een kartonnen doos waar ze in kunnen schuilen en ook direct aan kunnen knagen.

Eventueel zijn ook andere schuilhokjes, tunneltjes en speeltjes te koop of zelf te maken.

Een konijn graaft graag en graafmogelijkheden kunnen makkelijk gecreëerd worden. Denk aan een doos gevuld met zand of snippers.

Eten en drinken

Juiste voeding

Goede voeding draagt bij aan een optimale gezondheid van uw konijn. Voeding levert energie maar heeft ook invloed op een gezonde darmwerking en kan gebitsproblemen voorkomen.

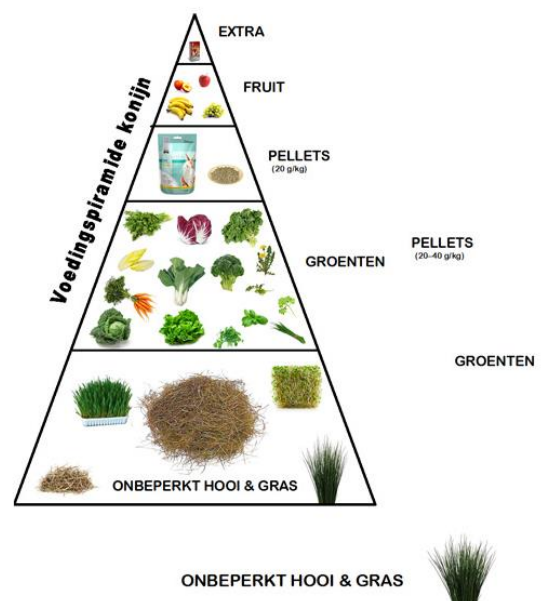
Konijnen horen een slank en gespierd lichaam te hebben. De ribben moeten voelbaar zijn zonder dat daar een dikke laag vet over zit. De meeste dieren zijn te dik omdat ze teveel of te calorierijk voedsel krijgen. Te weinig lichaamsbeweging door bijvoorbeeld gebrek aan ruimte, kan ook een rol spelen.

Een gezond dieet voor een konijn bestaat uit beperkt brokken, onbeperkt hooi en voldoende groenvoer.

Vezels

Konijnen zijn herbivoren (planteneters), of nog specifiek, folivoren (bladeters) en hebben een relatief lang verteringskanaal. Voor een optimale darmwerking hebben ze daarom vezelrijk voedsel ofwel ruwvoer nodig. De belangrijkste vezel leverancier is hooi. Het is van belang dat dit ook altijd aanwezig is in hun verblijf. Een goede vuistregel is om net zoveel hooi te geven als het konijn groot is per dag, of meer als het konijn dat wil.

Bijna alle voedingsstoffen die konijnen nodig hebben halen ze uit hooi, groenvoer en blindedarmkeutels. Hooi zorgt, naast het leveren van voedingsstoffen, ook ervoor dat de dieren goed blijven knagen en kauwen waardoor tanden en kiezen slijten. Het kan daarmee gebitsproblemen voorkomen en verveling tegengaan. Toch krijgen de meeste konijnen voornamelijk droogvoer. Aangezien dit voer calorierijk is, veroorzaakt droogvoer snel zwaarlijvigheid.

Biks

Een konijn ouder dan zeven maanden mag niet meer dan 20-25 gram droogvoer per kilogram lichaamsgewicht per dag hebben.

Maagdarmproblemen kunnen een gevolg zijn van teveel biks voeren: dan eten konijnen hun blindedarmkeutels en hooi niet meer op.

Het beste droogvoer voor uw konijn is groene biks. Uit gemengd voer (gekleurde muesli) pikken konijnen graag alleen de lekkere dingen en laten ze de groene korrels liggen, die juist de essentiële voedingsstoffen bevatten. Een goede biks is bijv. science selective.

Groenvoer

Het beste is om een konijn zo gevarieerd mogelijk groenvoer aan te bieden, dit betekent van veel soorten groenten een kleine hoeveelheid.

De hoeveelheid groenvoer moet geleidelijk worden opgebouwd om het spijsverteringsstelsel hieraan te laten wennen.

Groenvoer dat over is gebleven moet wel dagelijks uit het verblijf worden gehaald om bederven te voorkomen.

wat mag niet

prei	-	aardappel(schil)
bieslook	-	erwten
ui	-	rabarber
knoflook	-	vaste kool
bonen		

wat mag wel

andijvie	-	paardenbloem
paprika	-	basilicum
witlof	-	boerenkool
wortelen	-	waterkers
broccoli	-	weegbree

Geef konijnen niet teveel fruit vanwege het hoge suikergehalte. Door het hoge suikergehalte kan gas of diarree ontstaan en natuurlijk ook overgewicht.

Knaagstenen

Konijnen hebben een ongewone calcium stofwisseling. Als een konijn te weinig calcium binnen krijgt, zal hij het calcium uit zijn kaakbot halen. Dit zorgt voor osteodystrofie oftewel, botontkalking.

Indien een konijn teveel calcium binnenkrijgt, zal er een verhoogd calciumgehalte in het bloed ontstaan. Dit kan zorgen voor blaasand of blaasstenen. Vanwege het veel te hoge calciumgehalte, is het niet verstandig om konijnen knaagstenen.

Sociaal gebeuren

Eten is een sociaal gebeuren en helpt de sociale contacten te verbeteren.

Het kan daarom ook goed gebruikt worden bij het koppelen en groepsvorming.

Eetbakje

Wilde konijnen zijn het overgrote deel van de dag bezig met het zoeken naar voedsel. Ze huppelen en rennen langs allerlei grassen, kruiden en planten om te selecteren wat ze nodig hebben en wat ze lekker vinden. Tamme konijnen vinden hun voer vaak op een vaste plek in een voerbakje.

Hierin zit dus een duidelijk verschil. Daarom is een voerbakje in principe niet erg geschikt omdat hun hoofdbesteding van de dag hierbij wegvalt. Verveling, stress en probleemgedrag kunnen dan een probleem worden. Verdeel minstens een deel van hun dagelijks rantsoen over het verblijf. Verstop wat groente onder een hoopje stro en verdeel wat brokken door het verblijf.

Maar denk ook eens aan speelgoed voor konijnen. Vaak werkt dit met voedsel om ze echt geïnteresseerd te krijgen. Ook kan je zelf iets in elkaar zetten van bijvoorbeeld lege toiletrolletjes of een ballenbak maken met proppen krantenpapier en hierin voer verstoppt.

Drinkfles of –bakje?

Drinkflesjes dwingen konijnen in een houding die niet natuurlijk is, namelijk een opgehoogde met daarbij een gestrekte nek.

Hier wennen ze wel aan, maar helemaal ideaal is het niet.

Onderzoek heeft aangetoond dat konijnen meer water opnemen als zij een bakje tot hun beschikking hebben. Dit heeft vooral ook te maken met de natuurlijke houding die ze kunnen aannemen.

Zowel voor flesjes als bakjes als schoteltjes geldt: dagelijks schoonmaken aangezien deze bacterie bonnen zijn.

Gebit

Haasachtigen

Konijnen behoren tot de haasachtigen (orde Lagomorpha) en zijn dus geen knaagdieren. Ze onderscheiden zich van de knaagdieren omdat ze achter de voorste snijtanden twee stifttandjes hebben.

Wat eten ze?

Konijnen eten grassen en bladeren. Door het kauwen op vezelrijk voer als hooi, stro en groenvoer slijten de tanden en kiezen af en worden ze niet te lang. Een geschikte voeding is daarom van wezenlijk belang voor een goed gebit en kan gebitsproblemen voorkomen. Als de tanden niet goed op elkaar afslijten, blijven ze maar doorgroeien (olifantstanden) met allerlei gezondheidsproblemen tot gevolg.

Hoeveel tanden en kiezen?

Een konijn heeft vier snijtanden, twee in de bovenkaak en twee in de onderkaak. Achter de snijtanden in de bovenkaak zitten twee stifttandjes. Verderop in de kaak zitten ook nog 20 kiezen (soms 22 kiezen).

Waar moeten we op letten?

Bij konijnen moeten we alert zijn op het gebit en eventuele gebitsproblemen die kunnen ontstaan. Waar moeten we op letten? Eén of meer van onderstaande symptomen kunnen wijzen op gebitsproblemen bij het konijn:

- niet kunnen of willen eten
- ziek aandoen
- natte kin
- speekselen
- mager worden
- tandenknarsen
- abcesvorming op de kop
- een tranend oog
- maagdarfstoornissen zoals diarree
- een slechte vacht

Oorzaken van gebitsproblemen

Voor gebitsproblemen zijn verschillende oorzaken aan te wijzen. De meest voorkomende oorzaken zijn slechte of verkeerde voeding, een trauma of een ongeluk, een fractuur van de kaak, afwijkend knaaggedrag of een erfelijke afwijking. Het verliezen van gewicht en/of niet goed willen eten, kan ook andere oorzaken hebben!

Voor elke kies in de bovenkaak staat er een kies in de onderkaak tegenover.

Wat betreft de kiezen komen we verschillende afwijkingen tegen bij konijnen: als de kiezen niet goed op elkaar afslijten, kunnen er scherpe randen of haken ontstaan. Deze haken kunnen op den duur in de wang of in de tong gaan prikken, wat niet alleen pijnlijk is, maar ook abscessen kan veroorzaken.

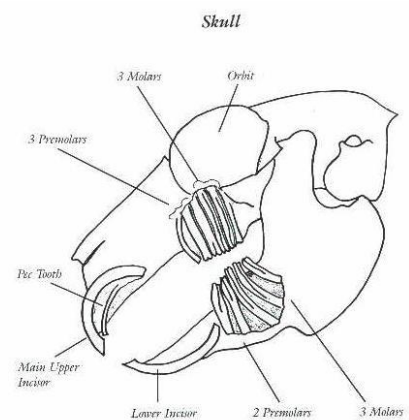
Ook tumoren of een corpus alienum (vreemd voorwerp), kunnen ten grondslag liggen aan gebitsproblemen. Daarom zullen we bij elk konijn de situatie nauwkeurig bekijken en een geschikte behandeling instellen.

De snijtanden van een konijn groeien constant door. Bij de juiste stand slijten ze recht op elkaar af en wordt de juiste lengte behouden. De snijtanden in de onderkaak zijn over het algemeen langer dan de snijtanden in de

bovenkaak. In een abnormale situatie krijgen konijnen te lange tanden.

Hiervoor zijn verschillende mogelijke oorzaken bekend, zoals bijvoorbeeld een erfelijke afwijking, kaakgewrichtsproblemen of een trauma.

Behandeling bij een afwijkende stand is noodzakelijk!

Behandeling

We geven de voorkeur aan het slijpen van de tanden. Hierbij slijpen we de tanden met onze tandheelkundige unit op de juiste lengte. Als de snijtanden een probleem blijven vormen, kan de dierenarts in overleg met u besluiten tot het extraheren (trekken) van de snijtanden. U begrijpt dat we hiervoor uw konijn wel onder narcose zullen brengen. Dit doen we met bijzondere voorzichtigheid, omdat konijnen met gebitsproblemen vaak in een laat stadium voor behandeling aangeboden worden en al verzwakt zijn. Goede pijnbestrijding, eetlust stimulerende medicatie en een veilige narcose zijn dan erg belangrijk. De snijtanden hebben een heel lange wortel en het is een kunst om ze te extraheren zonder dat hierbij een stukje afbreekt. Blijft er een stukje achter, dan kan de tand soms weer aangroeien.

Ziekten

Gezond

Een gezond konijn is een levenslustig en actief dier die graag eet en alert is. Zijn vacht is schoon en droog.

Niet in orde

Een konijn die

- stil in een hoekje zit
- niet wil eten
- een vieze vacht heeft
- zijn kopje schuin houdt
- kwijlt

voelt zich niet lekker.

Ook kan de ontlasting een indruk geven over hoe het gaat: deze mogen niet te zacht en plakkerig zijn, maar ook niet te klein en hard. Dit kan duiden op maag-darmproblemen en is bij konijnen iets om zeer serieus te nemen.

Stress

Het welzijn van een konijn is steeds meer en beter in beeld. Het niet hebben van stress, kan een heel positieve uiting hebben op zowel het lichamelijk en geestelijke gesteldheid van een konijn.

De vacht glanst, de fysieke weerstand verhoogt, er is minder onrust, agressie verminderd en ze zijn makkelijker in de omgang.

Chronische stress (een langdurige situatie die voor het dier niet oplosbaar is en altijd negatief en destructief is waardoor er geen ontspannend of prettig gevoel meer mogelijk is) zorgt voor een verhoogde concentratie cortisol in het lichaam. Als gevolg hiervan gaat de weerstand naar beneden, de bloeddruk omhoog, genezingsprocessen verlopen langzaam en spijsverteringsproblemen kunnen gaan optreden.

Ook kunnen konijnen gedragsproblemen gaan vertonen; apathisch (futloos/lusteloos) worden, dwangmatig handelingen verrichten, heen en weer lopen of juist stil in een hoekje gaan zitten. Deze laatste wordt vaak niet als abnormaal gedrag gezien, maar is het wel degelijk! Ook stampen, bijten, spullen slopen en zich kaal bijten, zijn stress symptomen.

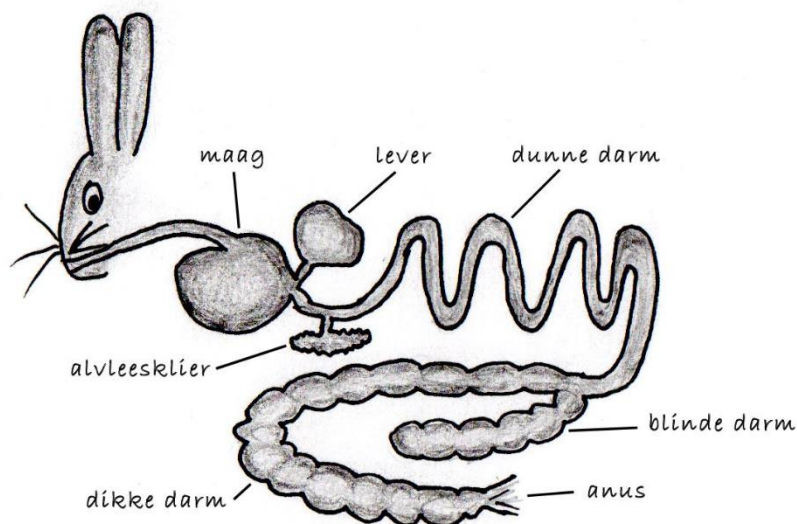
Er zijn onderzoeken gedaan en je kan een konijn helpen ontstressen door:

- konijnen te laten samen wonen met andere konijnen
- sociaal contact toe te laten (grooming)
- mogelijkheid naar foerageergedrag (zoeken naar voedsel) waarbij neus en tanden gebruikt kunnen worden en graafbewegingen met de voorpoten mogelijk zijn
- mogelijkheid tot schuilen
- regelmatig afwisseling in de leefomgeving
- dagelijks kans krijgen om hun natuurlijke vluchtgedrag op een ontspannend manier te oefenen, waarbij het maken van binkies (een bokkesprong in de lucht) en het trekken van een sprintje zeker moet kunnen
- ander natuurlijk gedrag te kunnen uitvoeren (denk aan graven)

Niet of slecht eten

Konijnen hebben een maagdarmstelsel dat gebouwd is om 24u per dag aan het werk te zijn. Het maagdarmstelsel mag niet stil komen te liggen want het is erg moeilijk om het weer in beweging te krijgen.

Oorzaak hiervan kunnen gebitsproblemen, maar ook pijn of stress zijn, dus het is zaak om zo snel mogelijk te reageren als uw konijn niet meer of slecht eet.

Myxomatose

Dit is een ernstige, mogelijk dodelijke, virusziekte bij konijnen.

Deze ziekte kan zowel bij wilde als bij tamme konijnen voorkomen. Het kan overgedragen worden voor dragers, zoals muggen en vlooien, maar inmiddels ook door onderling contact tussen konijnen.

De ziekte is in de loop der jaren geëvalueerd en we zien verschillende symptomen. Bij de oorspronkelijke vorm zie je in het eerste stadia gezwollen slijmvliezen bij mond, ogen en anus. Daarna zie je bulten (tumoren) op de rug, mond en op de oren, opvolgende door longontsteking. In de meeste gevallen zal het dier sterven.

Het huidige karakter is minder typisch en minder herkenbaar. In eerste instantie laten ze vooral snot zien en wordt er vaak gedacht aan een verkoudheid. De ogen zijn rood omrand, maar tranen niet. Hierna beginnen ze te niezen en daarop volgend is de ontwikkeling van bulten/tumoren.

Er is geen geneesmiddel voor myxomatose. De behandeling zal bestaan uit symptoombestrijding, pijnstilling en goede voeding. Het overgrote deel van de konijnen die besmet zijn, zullen sterven.

Zorg dat vlooien, muggen en andere mogelijke overdragers (wilde konijnen) niet met uw konijn in contact komen. Dit kan onder andere door gebruik te maken van horren en natuurlijk goede hygiëne.

Gelukkig bestaat er een vaccinatie die bescherming biedt! Deze vaccinatie is een jaar werkzaam en aan te raden de eerste keer in ieder geval voor het voorjaar/zomer te vaccineren. Hij mag vanaf 5 weken leeftijd gegeven worden en is tegenwoordig in combinatie met RHD1 en RHD2.

VHD

VHD staat voor Viral Haemorrhagic Disease. Het wordt ook weleens VHS (Viraal Haemorrhagisch Syndroom) of RHD (Rabbit Haemorrhagic Disease) genoemd.

Dit is een zeer besmettelijke calicivirus.

Het kan zich door direct contact verspreiden, maar ook door indirect contact (bv. via schoenzolen, hooi, bodembedekking) maar ook nog door stekende insecten. Het virus kan zeer lang overleven op kleding en is prima bestand tegen vorst.

Het verloop van de ziekte is erg snel en vrijwel altijd dodelijk. Het zorgt voor een leverinfectie met als gevolg interne bloedingen. Al snel overlijdt het dier en dit kan gepaard gaan met epileptische aanvallen, bloed dat uit de neus komt en schreeuwen. Soms zie je ook niks en is het konijn plots dood.

Het lijkt soms toch goed te gaan en overleven ze de eerste paar dagen,

maar door leverfalen overlijden ze na 1-2 weken alsnog.

Voorkom, net zoals bij de myxomatose, besmetting. Dit kunt u doen door geen grassen te plukken waar eventueel besmette wilde konijnen kunnen zitten. Ook het gebruik van horren, het voorkomen van parasieten en goede hygiëne.

Gelukkig bestaat er een vaccinatie die bescherming biedt! Deze vaccinatie is een jaar werkzaam en aan te raden de eerste keer in ieder geval voor het voorjaar/zomer te vaccineren en is tegenwoordig in combinatie met Myxomatose.

Hormonen

Onder invloed van hormonen kunnen vrouwtjes konijnen op latere leeftijd problemen krijgen met de baarmoeder. Deze kan ontstoken raken of zelfs tumoreus. Dit kan voorkomen worden door voedsters te laten steriliseren.

Wormen

Wormen komen niet alleen bij honden en katten voor, maar ook bij konijnen. Dit zijn wel andere wormen.

Er zijn verschillende symptomen waarbij er gedacht kan worden aan een wormbesmetting. Te beginnen bij afwijkende ontlasting: geen of weinig ontlasting, te grote keutels, misvormde keutels, slijmerige ontlasting of een afwijkende samenstelling. Soms kun je zelfs de wormen zien zitten als kleine witte sliertjes. De meest voorkomende worm bij konijnen is de pinworm (*passalurus ambiguus*) en is goed te behandelen.

Diarree

Indien een konijn teveel konijnenvoer (biks) krijgt, krijgt het diermate veel energie binnen dat hij zijn eigen blindedarmkeutels (caecum keutels) niet meer opeet. Deze keutels zitten dan aan de kont van het konijn vast geplakt en wordt er ten onrechte gedacht, dat het konijn diarree heeft, terwijl er dus eigenlijk een voedingsprobleem is.

Vliegen vinden deze poep een ideale plek om hun eitjes neer te leggen, met alle gevolgen van die (zie Myiasis).

Myiasis

Groene vliegen kunnen vooral in de zomermaanden voor problemen zorgen. Deze kunnen namelijk eitjes leggen in de vacht van konijnen. Als de eitjes uitkomen, kunnen de maden zich een baan door de huid heen vreten en veel pijn en schade veroorzaken.

Een goede hygiëne is sowieso al belangrijk, maar zeker in de

zomermaanden. Vieze luchtjes en uitwerpselen trekken de groene vliegen aan. Bij ontlastingsproblemen (zoals bijvoorbeeld wormen of verkeerde voeding) kan het zijn dat de ontlasting erg vochtig of plakkerig is. Er bestaat een middel dat u preventief kunt gebruiken om vliegen te weren. Ook kan een klamboe om het verblijf heen, heel effectief zijn. Controleer uw konijn in de zomermaanden dagelijks op maden. Zeker bij ontlastingsproblemen of wondjes, kan er binnen 24u een besmetting met maden ontstaan. Indien u wondjes, gaatjes of zelf maden opmerkt, neem dan direct contact op met de dierenarts!

E. Cuniculi

Encephalitozoon cuniculi is een ziekte die wordt veroorzaakt door een protozo. Een protozo is een heel kleine ziekteverwekker, een eencellig organisme en is niet met het blote oog zichtbaar.

Deze ziekteverwekker tast zenuwcellen aan in hersenen, het evenwichtsorgaan, het ruggenmerg en in de blaas.

hersenproblemen een scheve kop, omvallen, tollen om de lengte as, epileptische aanvallen, heen en weer bewegen van de ogen
problemen met achterhand trekken of slepen met de achterpoten, het maken van ongecontroleerde bewegingen met achterpoten en omvallen tot verlamming van de achterhand

blaas- en nierproblemen veel drinken en plassen of urine lekken
oogproblemen lensverkleuring of cataract, een wolkerige of massieve verdikking in het oog

afvallen zonder oorzaak als er geen andere oorzaken zoals voeding, stress of gebitsproblemen worden gevonden

Konijnen kunnen besmet worden via de moeder, dus via de placenta. Of via urinecontact. Een infectie kan latent aanwezig zijn, d.w.z. dat het pas tot uiting komt in een periode van verminderde weerstand of stress.

Ook is E. Cuniculi een zoönose, dus overdraagbaar van dier op mens en andersom. Met als kanttekening dat dit alleen geconstateerd is bij aids-patiënten.

De diagnostiek is moeilijk. Zowel bij bloed- als urineonderzoek kan een onbetrouwbare uitslag geven. De enige manier om een betrouwbare diagnose te hebben, is na overlijden door middel van een pathologisch onderzoek.

Bij de behandeling geldt: hoe sneller deze gestart wordt, hoe beter de overlevingskans! De behandeling zelf is afhankelijk van de klinische klachten en hoe lang deze al bestaan.

Blaasproblemen

Een konijn is een heel zindelijk dier. Hij heeft of creëert in zijn verblijf een toilet waar hij alleen poept en plast.

Plast een konijn door het hele verblijf, dan kan dit duiden op urinewegproblemen. Soms is verkleuring van de urine zichtbaar als gevolg van bloed bijmenging. Echter kunnen kleurstoffen in het voedsel ook zorgen voor verkleuring van de urine!

Urine onderzoek kan aantonen of de urine afwijkend is of niet.

Sterilisatie konijn

Als een vrouwelijk konijn (een voedster) gesteriliseerd wordt, is het eigenlijk een castratie, want je haalt de eierstokken en de baarmoeder weg. Het is altijd verstandig om vrouwelijke konijnen te laten steriliseren.

Waarom een konijn steriliseren?

- het voorkomt ongewenste dracht
- het voorkomen van hormonale problemen
- het voorkomen van baarmoederontstekingen (endometritis / hyperplasie)
- het voorkomen van baarmoedertumoren
- om agressiviteit of dominantie bij vrouwelijke konijnen tegen gaan. Dominantie uit zich onder andere als het rijden op andere konijnen (mannetjes maar ook vrouwtjes), maar ook als agressief gedrag naar mensen en / of andere dieren.

Komt een baarmoederprobleem vaak voor bij konijnen?

Zowel in de literatuur als in de praktijk zien we vooral bij oudere konijnen baarmoedertumoren. Deze baarmoedertumoren zijn vrijwel altijd kwaadaardig.

Hierbij spreken we over percentages waarbij baarmoedertumoren van 50 tot 80% van de konijnen voorkomen vanaf de leeftijd van 2 jaar! We zien ook vaak dat deze tumoren zich uitzaaien. Dus behandeling is dan ook vaak al te laat, omdat het ook al in de longen zit. Vaak zijn deze patiënten er dusdanig slecht aan toe, dat ze ingeslapen worden.

Castratie konijn

De belangrijkste reden om rammen te laten castreren is zodat ze gekoppeld kunnen worden aan een vrouwtje en niet voor nakomelingen zorgen en hormonaal gedrag afneemt. Rammen zijn vanaf 10 a 14 weken leeftijd vruchtbaar, ook als de testikels nog niet ingedaald zijn.

De castratie kan vanaf 12 weken leeftijd ingepland worden mits de testikels groot genoeg zijn.

Na de castratie is de ram nog 2 a 3 weken vruchtbaar.

Gedrag

Van nature

Het gedrag en de behoeften van een wild konijn zijn in vergelijking met een tam konijn niet veel anders.

Belangrijk om te weten is dat konijnen van nature prooidieren zijn. Dit houdt in dat hun hele gedrag, handelingen en acties ingesteld zijn op eventueel gevaar en mogelijke bedreiging.

Wilde konijnen rennen, springen en spelen de hele dag door, door velden en weilanden heen. Met soortgenootjes communiceren ze en zijn ze genoodzaakt voedsel te zoeken en te overleven.

Een normale familiegroep bestaat uit ongeveer 8 konijnen. Voedsters (vrouwjes) blijven in de kolonie, de ram (mannetje) niet. Deze wordt tot ongeveer 4 maanden leeftijd getolereerd en moet daarna zijn eigen weg gaan.

In de paartijd kunnen soms heftige gevechten uitbreken over nestplek en territorium.

Socialiseren

Niet alleen honden en katten, maar ook konijnen moeten gesocialiseerd worden. Deze begint vanaf de leeftijd van 3-4 weken.

Hierbij is het doel het konijn te laten wennen aan alledaagse en minder alledaagse dingen. Zoals het oppakken en vasthouden door verschillende mensen van verschillende leeftijden. Maar ook het laten ervaren van verschillende geuren, geluiden, bewegingen en andere diersoorten.

Belangrijkste is dat het als prettig ervaren wordt. Dat doet u door het leuk te maken: bijvoorbeeld met lekkers. En bouw de prikkel op van heel klein en mild naar steeds iets groters in een langere periode. Belangrijk blijft, dat het als prettig ervaren wordt voor het dier.

Denk bijvoorbeeld aan een stofzuiger die aan gaat of kinderen die voorbij rennen. Dit zou voor een wild of tam en niet gesocialiseerd konijn als zeer gevaarlijk bestempeld worden en voor veel stress zorgen.

Voor de socialisatie is het slim de huiskamer of ruimte waar het konijn verblijft, goed konijn proof is! Dus geen losse draden, snoeren en gevaarlijke stoffen in de buurt.

Ook buiten moet er natuurlijk gesocialiseerd worden! Zorg dat ook deze omgeving veilig is voor het konijn.

Denk ook eens aan de introductie van speelgoed. Er zijn speeltjes om aan te knagen en eten, maar ook speeltjes om echt mee te spelen.

Er is genoeg te koop of zelf te creëren.

Met baasje iets doen

Konijnen zijn heel slimme dieren die ook graag geestelijk bezig gehouden worden. Ook kan je konijnen heel prima dingen aanleren.

Een bekend persoon in de konijnen-wereld is Bernice Muntz. Zij is gedragstherapeut, maar ook dierentrainer. Op haar website www.dierentrainer.nl staat heel veel informatie, maar ook foto's en filmpjes over hoe je welke leuke dingen je met je konijn kan ondernemen! Denk bijvoorbeeld aan een clicker-training of een springparcours.

Lichaamstaal

Als je goed kijkt naar het lichaam van een konijn, kan je hier al een heleboel informatie uithalen.

Over hoe zijn gemoedstoestand is, of hij ontspannen is of misschien bang is.

Tekenen van een gestrest konijn:

- bolle ogen
- oren naar achteren met opening naar beneden
- trillen
- gapen
- zachtjes bijten
- stampen (dan wordt het oppassen)
- een gespannen lichaam
- op 3 poten staan
- achterpoot uitslaan
- in het algemeen onrustig

**Dit boekje is geschreven door Samantha Jalink,
gediplomeerd konijnenverzorger van De Graafschap
Dierenartsen in samenwerking met Gerrie Habers,
gedragstherapeut voor konijnen.**

De Graafschap Dierenartsen
Schimmeldijk 1
7251 MX Vorden
www.degraafschapdierenartsen.nl